

Sygn. akt: I C 399/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Gatz-Rubelowska
Protokolant:	sekretarz sądowy Małgorzata Januszewska

po rozpoznaniu w dniu 8 listopada 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z **powództwa S. W.**

przeciwko Skarb Państwa - Wojewoda (...)

o zapłatę

1.zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 101.009 zł. (sto jeden tysięcy dziewięć) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 lipca 2019 r. do dnia zapłaty;

2.oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3.zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.853 zł. (cztery tysiące osiemset pięćdziesiąt trzy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu;

4.nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

SSO Ewa Gatz-Rubelowska

Sygn. akt I C 399/20

UZASADNIENIE

Powód S. W. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa-Wojewody (...) na swoją rzecz kwoty 80.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 12 lipca 2019 r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że dochodzi roszczenia o zapłatę z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia się Skarbu Państwa, który pierwotnie stał się spadkobiercą po A. S., a następnie w wyniku prawomocnego uchylecia postanowienia stwierdzającego nabycie spadku utracił prawo własności mienia spadkodawczyni i zdaniem powoda obowiązany jest do zwrotu uzyskanych korzyści. Wyjaśniono, że w wyniku zainicjowanego w 2017 r. przez powoda postępowania doszło do wznowienia postępowania i uchylecia postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez Skarb Państwa, w konsekwencji czego jedynym spadkobiercą pozostał powód S. W..

Powód wyjaśnił, że dochodzone roszczenie stanowi roszczenie częściowe. Zarówno pozwany, jak i (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa (dalej: (...)) nie udzieliły powodowi informacji dotyczących powierzchni oraz wartości sprzedanego lokalu położonego przy ul. (...) w B., którego pozwany stał się właścicielem po pierwotnym stwierdzeniu nabycia spadku. Strona powodowa wskazała, że mimo dochowania wszelkiej staranności, nie posiadała wystarczających informacji do określenia pełnej wartości lokalu, szacuje jednak, że wartość ta nie jest niższa niż 80.000 zł i takiej kwoty żąda powód.

Postanowieniem z dnia 21 lipca 2020 r. Sąd zwolnił powoda od ponoszenia kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od pozwu ponad kwotę 2.000 zł (k. 44).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego wraz z odsetkami wg norm przepisanych oraz kosztów postępowania na rzecz Skarbu Państwa-Wojewody (...).

Pozwany wyjaśnił, że w dacie sprzedaży przedmiotowego prawa do lokalu przysługiwał Skarbowi Państwa tytuł prawny do lokalu w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 kwietnia 2010 r. w przedmiocie nabycia spadku po zmarłej A. S.. Okoliczność, że następnie to powód nabył spadek po A. S. nie spowodowała, że Skarb Państwa w dacie sprzedaży działał bez podstawy prawnej.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Wskazał, że skoro powód w dniu 15 września 2009 r. złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, to niezwłocznie po wszczęciu postępowania w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku winien tę okoliczność ujawnić (...) celem zabezpieczenia swojego interesu prawnego.

Powód w piśmie z dnia 16 maja 2022 r. rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 125.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 80.000 zł od dnia 12 lipca 2019 r. do dnia 15 maja 2022 r. oraz od kwoty 125.500 zł od dnia 16 maja 2022 r. do dnia zapłaty.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy toczyło się postępowanie z wniosku (...) o nabycie spadku po A. S. przez Skarb Państwa. Powód S. W. jako bliski krewny spadkodawczyni (siostra ojca powoda) A. S. nie został zawiadomiony o toczącym się postępowaniu i nie brał w nim udziału. Postępowanie zakończyło się wydaniem postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 kwietnia 2010 r. w sprawie sygn. II Ns 901/09 o stwierdzeniu nabycia spadku na podstawie ustawy przez Skarb Państwa - Wojewodę (...).

okoliczność bezsporna

S. W. w dniu 15 września 2009 r. złożył w Sądzie Rejonowym w Bydgoszczy Wydział II Cywilny wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po A. S. na podstawie dziedziczenia testamentowego. W postępowaniu potwierdzono istnienie testamentu ustnego - wydano postanowienie o jego otwarciu i ogłoszeniu. W dniu 29 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy Wydział II Cywilny wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt II Ns 4642/10 stwierdzające nabycie spadku po A. S. na podstawie testamentu ustnego z dnia 13 marca 1994 r. w całości przez S. W.. Postanowienie stało się prawomocne z dniem 22 marca 2012 r.

okoliczność bezsporna, a nadto dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 29 lutego 2012r. sygn. akt II Ns 4642/10 wraz z klauzulą prawomocności k. 33.

Postanowieniem z dnia 3 lipca 2019 r. w sprawie XIV Ns 43/19 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy XIV Wydział Cywilny wznowił postępowanie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30

kwietnia 2010 r. sygn. akt II Ns 901/09 i uchylił w/w postanowienie oraz odrzucił wnioski (...) o stwierdzenie nabycia spadku po A. S.. Pozwany brał udział jako uczestnik w postępowaniu o wznowienie postępowania.

Wskazane postanowienie stało się prawomocne w dniu 11 lipca 2019 r.

dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 3 lipca 2019 r. sygn. akt XIV Ns 43/19 wraz z klauzulą prawomocności k. 34.

Pismem z dnia 6 sierpnia 2019 r. S. W. wezwał pozwanego do wydania lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) w B. stanowiącego składnik masy spadkowej po A. S., ewentualnie do zapłaty na jego rzecz kwoty 150.000 zł tytułem odszkodowania za utracone mienie. W odpowiedzi z dnia 1 października 2019 r. pozwany wskazał, że koniecznym jest zweryfikowanie stanu prawnego spornej nieruchomości i w tym celu zostało skierowane zapytanie do Prezydenta Miasta B..

Powód w piśmie z dnia 22 października 2019 r. skierowanym do (...) samodzielnie próbował ustalić informacje dotyczące transakcji sprzedaży mieszkania oraz numer księgi wieczystej. Pismem z dnia 20 listopada 2019 r. (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa odmówiła udzielenia informacji, powołując się na brak podstawy prawnej do udzielenia powodowi informacji.

Pismem z dnia 16 stycznia 2020 r. powód skierował wezwanie do Wojewody (...) o zwrot uzyskanej ze sprzedaży lokalu korzyści, ewentualnie udzielenie innych informacji dotyczących jego sprzedaży, w tym numeru księgi wieczystej. W piśmie z dnia 31 stycznia 2020 r. pozwany wskazał, że nie znajduje podstaw do uwzględnienia roszczenia powoda dotyczącego zwrotu lokalu oraz roszczenia o odszkodowanie.

dowód: wezwanie do wydania lokalu albo zapłaty odszkodowania wraz z odpowiedzią pozwanego k. 35-36, pismo powoda k. 37, pismo (...) k. 38, pismo powoda k. 39, pismo (...) k. 40, pismo powoda k. 41, pismo pozwanego k. 42.

W dniu 21 września 2011 r. została zawarta umowa sprzedaży przedmiotowego lokalu w formie aktu notarialnego przed notariuszem K. B. w Kancelarii Notarialnej przy ul. (...) w T.. Cena sprzedaży została ustalona na kwotę 101.009 zł.

Określona wg stanu i cen na dzień 21 września 2011 r. wartość rynkowa spółdzielczego własnościowego prawa do przedmiotowego lokalu mieszkalnego wynosi 125.500 zł.

dowód: pismo (...) k. 68, umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego Repertorium A nr (...) k. 71-74, opinia biegłego sądowego z dziedziny szacowania nieruchomości k. 93-115,

Przedstawiony wyżej stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów oraz opinii biegłego. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zebrane w sprawie, albowiem zostały sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla tego typu dokumentów. Były przejrzyste i jasne, jak również nie były kwestionowane przez strony. Ich autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu.

Mając na uwadze konieczność pozyskania wiadomości specjalnych Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego w dziedzinie szacowania nieruchomości. Opinia biegłego została oparta na materiale dowodowym znajdującym się w aktach sprawy, przy czym sporządzono ją zgodnie z zasadami fachowej wiedzy i doświadczenia zawodowego opiniującego. Wnioski biegłego sądowego były przejrzyste, logiczne, gruntownie uzasadnione, jak również wzajemnie ze sobą korespondowały. Orzekając w niniejszej sprawie Sąd uznał, że ostatecznie kluczową kwestią jest realna wartość wzbogacenia pozwanego względem powoda, w konsekwencji przedmiotowa opinia nie stanowiła podstawy do rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu powód ostatecznie domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa-Wojewody (...) na swoją rzecz kwoty 125.500 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Legitymacja materialna bierna pozwanego jest bezsporna i wynika z art. 1 w zw. z art. 7b ust. 1 pkt 5 i ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 16 marca 2012 roku o likwidacji delegatur terenowych ministra właściwego Skarbu Państwa (Dz. U. 2012 poz. 459). Zgodnie z treścią powołanych przepisów z dniem likwidacji delegatur terenowych ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa, tj. 30 kwietnia 2012 r. uprawnienia przysługujące Skarbowi Państwa, a wynikające z gospodarowaniem mieniem ze spadków przypadających Skarbowi Państwa wykonuje Wojewoda właściwy dla miejsca zamieszkania spadkodawcy.

W pierwszej kolejności Sąd zważył, że podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia okazał się bezzasadny. Termin przedawnienia roszczenia w niniejszej sprawie wynosi 10 lat, na podstawie art. 5 ust. 1 i 2 ustawy o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r., która weszła w życie w dniu 9 lipca 2018 r. w zw. z art. 118 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie powyższej ustawy. Zgodnie z ich treścią, przedawnienie następuje z upływem lat 10, jeżeli bieg terminu przedawnienia rozpoczął się przed wejściem w życie ustawy o zmianie ustawy- Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw z dnia 13 kwietnia 2018 r. i przedawnienie nastąpiłoby wcześniej niż z upływem 6 lat od wejścia w życie tej ustawy. Pozwany błędnie założył, że 10-letni termin przedawnienia należy liczyć od dnia 15 września 2009 r., a zatem od daty złożenia przez powoda wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. W tej dacie powód nie wiedział jeszcze o postępowaniu, które toczyło się z wniosku (...) i którego nie był uczestnikiem. Należy podkreślić, że powód dopiero na skutek wydanego w dniu 29 lutego 2012 r. postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie o sygn. II Ns 4642/10 stał się spadkobiercą po zmarłej A. S.. Należy podkreślić, że wydanie wskazanego postanowienia uregulowało kwestię kręgu spadkobierców A. S.. Dopiero od momentu uprawomocnienia się w/w postanowienia powód dowiedział się, że jest jedynym spadkobiercą i od tej daty, tj. 22 marca 2012 r. należy liczyć 10-letni termin przedawnienia. Z uwagi na fakt, że pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 26 kwietnia 2020 r. termin przedawnienia wówczas jeszcze nie upłynął.

W myśl art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Zgodnie z art. 406 k.c. obowiązek wydania korzyści obejmuje nie tylko korzyść bezpośrednio uzyskaną, lecz także wszystko, co w razie zbycia, utraty lub uszkodzenia zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody. Powyższy przepis jako zasadę przyjmuje zwrot korzyści w naturze, co polega na wydaniu rzeczy będącej przedmiotem wzbogacenia, czyli rzeczy oznaczonej co do tożsamości. Zasada ta podlega ograniczeniom wynikającym z samej istoty korzyści, np. gdy przedmiotem wzbogacenia są usługi, albo z konkretnej sytuacji faktycznej, np. w razie przetworzenia (art. 192 § 1 k.c.), zniszczenia, zbycia lub utraty rzeczy stanowiącej przedmiot korzyści. Dopiero gdy wydanie korzyści w naturze nie jest możliwe powstaje obowiązek zwrotu jej wartości.

W niniejszej sprawie bez wątpienia pozwany jest podmiotem, który uzyskał kosztem powoda bezpodstawnie korzyść majątkową. Stan faktyczny był w niniejszej sprawie bezsporny. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2010 r. stwierdził nabycie spadku na podstawie ustawy przez Skarb Państwa - Wojewodę (...). W dniu 21 września 2011 r. pozwany sprzedał lokal stanowiący składnik masy spadkowej po A. S.. Cena sprzedaży została ustalona na kwotę 101.009 zł. Natomiast w dniu 29 lutego 2012 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał postanowienie stwierdzające nabycie spadku po A. S. na podstawie testamentu ustnego z dnia 13 marca 1994 r. w całości przez S. W.. Postanowienie stało się prawomocne z dniem 22 marca 2012 r. Postanowieniem z dnia 3 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wznowił postępowanie zakończone prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 30 kwietnia 2010 r. i uchylił w/w postanowienie oraz odrzucił wniosek (...) o stwierdzenie nabycia spadku po A. S.. W związku z powyższym, pozwany stał się bez podstawy prawnej wzbogacony względem powoda i zasadne jest żądanie powoda o zwrot uzyskanej na tej podstawie korzyści.

Sąd zważył, że konieczność wyrównania uszczerbku w majątku zubożonego istnieje w granicach istniejącego wzbogacenia. Celem rozliczenia z bezpodstawnego wzbogacenia jest przywrócenie między stronami równowagi majątkowej, zachwianej bezpodstawnym nabyciem korzyści majątkowej kosztem zubożonego. Artykuł 406 k.c. uzupełnia regułę ogólną wyrażoną w art. 405 k.c. wprowadzając zasadę surogacji, nakłada bowiem na wzbogaconego obowiązek wydania tego wszystkiego, co otrzymał w zamian za uzyskaną korzyść majątkową w razie jej zbycia, utraty

lub uszkodzenia. W takich sytuacjach zubożony nie może żądać zwrotu wartości korzyści, lecz tego, co zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody. Ustawodawca ustanowił zatem określony porządek, zgodnie z którym w pierwszej kolejności wzbogacony ma obowiązek wydania w naturze tego samego, co jako korzyść wyszło z majątku zubożonego. Jeżeli korzyść ze swej istoty nie może być wydana w naturze, obowiązek zwrotu jej wartości powstaje z chwilą wyzbycia się lub zużycia przez wzbogaconego przedmiotu wzbogacenia (uchwała Sądu Najwyższego z 29 listopada 1952 r., C 1036/52, OSN 1955, poz. 49).

W związku z powyższym, jeżeli zwrot w naturze nie jest możliwy wzbogacony ma obowiązek wydania surogatów korzyści pierwotnie uzyskanej. Dopiero gdy nie jest możliwy zwrot surogatów powstaje obowiązek zwrotu wartości korzyści pierwotnie uzyskanej. Zbycie korzyści pierwotnej prowadzi zazwyczaj do otrzymania w zamian określonej kwoty pieniężnej. W takich wypadkach wzbogacony powinien zwrócić kwotę otrzymaną w drodze surogacji. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 21 sierpnia 1970 r., sygn. II CR 351/70, stwierdzając, że z chwilą zbycia przez bezpodstawnie wzbogaconego korzyści bezpośrednio uzyskanej, zubożony traci zarówno roszczenie o jej wydanie w naturze, jak i o zwrot wartości (art. 405 k.c.), lecz może domagać się jedynie wydania mu tego, co wzbogacony w zamian za tę korzyść uzyskał (art. 406 k.c.). Również w wyroku z dnia 18 października 1986 r., II CR 138/86, Sąd Najwyższy przyjął, że właścicielowi rzeczy ruchomej skonfiskowanej przez Skarb Państwa w wykonaniu prawomocnego orzeczenia o jej konfiskacie i następnie sprzedanej, przysługuje, po uchyleniu orzeczenia o konfiskacie, na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu przeciwko Skarbowi Państwa, roszczenie o zwrot jedynie kwoty uzyskanej ze sprzedaży tej rzeczy (zob. OSNCP 1987, nr 10, poz. 159). Obowiązek wydania surogatu w postaci ceny uzyskanej ze zbycia pierwotnej korzyści Sąd Najwyższy przyjął także w uchwale z dnia 25 kwietnia 1996 r., III CZP 153/95 (OSNC 1996, nr 7-8, poz. 90) oraz w wyroku z dnia 14 lipca 1998 r., III CKN 578/97 (OSNC 1999, nr 3, poz. 49).

Mając powyższe rozważania na względzie, w ocenie Sądu, pozwany powinien zwrócić powodowi kwotę uzyskaną ze sprzedaży przedmiotowej nieruchomości. Cena sprzedaży lokalu mieszkalnego została w umowie sprzedaży ustalona na kwotę 101.009 zł, zatem taka kwota jest należna powodowi. Jest to bowiem realna kwota o jaką bezpodstawnie wzbogacił się pozwany.

Mając na uwadze przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 405 i 406 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 101.009 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 12 lipca 2019 r. do dnia zapłaty (pkt 1 wyroku), a w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt 2 wyroku).

Zgodnie z art. 100 zd. pierwsze k.p.c., w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Na koszty procesu, które poniósł powód złożyła się uiszczona przez niego kwota 2.000 zł tytułem częściowej opłaty sądowej od pozwu oraz kwota 5.417 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Koszty pozwanego wyniosły natomiast kwotę 5.400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Powód wygrał niniejszą sprawę w 80% pozwany zaś w 20%. W związku z powyższym, pozwany powinien ponieść koszty powoda w wysokości 5.933 zł (7.417 zł x 80%), a powód koszty pozwanego w wysokości 1.080 zł (5.400 zł x 20 %). Sąd zasądził zatem od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.853 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 3 wyroku).

W oparciu o treść art. 113 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi, od obowiązku uiszczenia których powód został zwolniony, Sąd obciążył Skarb Państwa (pkt 4 wyroku).

SSO Ewa Gatz-Rubelowska